

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 92. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252802005248/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

DET FØRSTE BREV

Grin, beklagede de sig til mig – som de troede var Tysker og som saadan mere from – over Franskmændenes Vantro; de gik saa vidt, at de paa Grundlag af dette og andet spaaede den rette Tros snarlige Undergang i Frankrig.

Da nu de ni Dage var gaaet saaledes hen,

lagde Vinden sig igen,
hver en Brise døde hen.

Snart begyndte det at blæse fra et andet Verdenshjørne.

Derfor vi gjorde os rede,
brød straks fra Havnen op,
og lod saa Sejlene sprede
deres Vinger fra Mastens Top.

Paa kort Tid naaede vi Livorno, en Havneby i Toscana, hvorfra vi sejlede til Civitavecchia. Paa Rejsen fik vi ved Midnatstid Øje paa en Jagt, der strog tæt under Kysten. Den sejlede langsomt og havde ikke sat alle Sejl, saa vi mistænkte den for at være en Sørøver. Derfor præjede Skipperen, der stod ved Roret, det fremmede Skib tre Gange og spurgte om dets Navn og Hjemsted. Da der ikke kom noget Svar, ventede vi os intet godt fra den Kant. Vi kaldte derfor vores Konvojskib til Hjælp – saadan ét kalder Italienerne conserva. Lygterne blev tændt, Kanonerne gjort klar; Passagererne blev bevæbnet og fik tildelt hver sin Opgave. Jeg blev saa skrækslagen over al den Staahej, at jeg kom til at ryste af Kulde og blev bange for, at Fjerdedagsfeberen, som jeg lige var sluppet af med, skulde have slaaet Klo i mig igen. Men da den første Forskrækkelse havde sat sig, kan jeg bryste mig af, at der ikke undslap mig saa meget som et Gisp eller et modløst Ord, skønt jeg var i saa stor Fare. Jeg troede, at jeg selv skulde omkomme sammen med de andre og de andre med mig, og det er jo ogsaa en Slags Trøst. De italienske Kvinder opgav deres italienske Snerpethed og fløj med Haaret i vildeste Uorden ud af deres Kahyt. De var helt ude af det og troede, de skulde dø paa Stedet. Hele Skibet gen-

lød af deres Hyl og Skrig, indtil Sømændene spurgte dem, hvad de troede, det hjalp at de løb rundt og hylede som stukne Grise. Saa holdt de ganske vist Mund, men de vred Hænderne, saa Knoerne knagede, og bad Himlen om Hjælp med deres stumme Klagelyd. Det var ogsaa sket med Munkenes Sindsro, for heller ikke de dør nu til Dags paa Svanevis med Sang og Glæde, selv om deres Lære er en evig Snak om Døden. Nogle af dem slog sig for Panden, andre smed sig ned paa Dækket og bad til hver sin Helgen. Det var lige akkurat at de holdt op med deres Jamren, da de andre Passagerer talte beroligende til dem og bebrejdede dem, at de flæbede som gamle Kællinger i Stedet for at tage Mod til sig og forsvare sig selv og Skibet. Hvis De havde set mig, udtæret som jeg var af langvarig Sygdom, staa med Kaarden ved Siden i martialsk Positur og sammen med mine medrejsende opsende Bønner til den hellige Antonius, var De simpelthen blevet opløst af Grin. Men Søroveren lod som om vi var Luft og gik i Lag med Konvojskibet; og mens det blev entret, erobret og bortført, satte vi alle Sejl til og undgik den overhængende Fare. Nu kunde jeg nok bøde paa dette lille Værks Tørhed ved at komme med en Masse flotte Løgnehistorier, som de Fortællere gerne gør, der foretrækker den underholdende Løgn frem for den tørre Saglighed – for hvem vilde kunne bevise, at det var Løgn? Jeg kunde berette om, hvor mange Timer vi kæmpede med Tyrken, hvor meget Heltemod vi udviste, hvor mange Røvere der faldt for min Kaarde og andet lignende. Men hvis dette lille Værk skal udsættes for Kritik, saa maa det hellere blive skældt ud for Tørhed end for Praleri. Jeg vil hellere høre Dem sige, at jeg har skrevet den spanske Adelsmand Don Juans Historie, end at jeg har skrevet prægtige Fabler og underholdende Løgnehistorier. De fleste af Passagererne tilskrev, da vi var sluppet fra denne Fare, vor Redning de Bønner, vi havde opsendt til Den hellige Antonius. Jeg tror nu snarere, at den skyldes Skipperens Illoyalitet, for han var saa ivrig efter selv at blive reddet,

DET FØRSTE BREV

at han rent glemte sin Aftale med Konvojskibet og undlod at komme det til Hjælp, da det var i Nød og forgæves bad os om Undsætning. Det gik som det saa ofte gaar:

Saa snart der kommer en Tid,
da Lykken blir Sømanden blid,

naar de er sluppet heldigt fra Havsnød eller Røverhænder, gennemgaar de paa ny de Farer de er sluppet ud af, og

taler om Farerne, trygge
i Ro og i snaksom Hygge.

Hver enkelt forestillede sig, hvad der vilde være sket med ham, hvis han var faldet i Klæerne paa Søroverne. De var alle uden Undtagelse enige om, at jeg, syg som jeg var, vilde være blevet smidt over Bord som værdiløst Gods; selv mente jeg, at jeg paa Grund af mine særlige Sprogkundskaaber ikke alene vilde være sluppet uskadt, men ogsaa være kommet i Embede. Jeg sagde for Spøg, at jeg nok var blevet Notar eller Kontorist i Algier.

Da vi nu var sluppet ud af denne Fare, kom vi til Civitavecchia. Jeg var nu træt af Sørejser og bestemte mig for at gaa til Fods til Rom. Af to Onder forkom det at ligge og skvulpe paa Tiberen mig at være det værste. Jeg opdagede, at hele Vejen til Rom vrimlede af Slanger; derfor turde jeg knap nok standse og slet ikke sætte mig til Hvile paa Jorden. Man siger jo, at det er den usunde Luft der gør det farligt at overnatte i Roms Omegn; i Virkeligheden tror jeg snarere, det er de giftige Slanger. Hvis det nemlig er den urene Luft der er Aarsagen, er det besynderligt, at Sømandene kan overnatte i fri Luft i Havnen uden at tage Skade. Det kan ganske vist ikke nægtes, at fremmede, der kommer til Rom om Sommeren, bliver plaget af Sygdomme. Turister tager nødig derned for Begyndelsen af Oktober. Men det er ikke nemt at finde ud af, hvad dette Onde kommer af. Rom ligger jo, hvor den altid har ligget, og ingen af Oldtidens Forfattere taler om, at Luften dér er saa Dødsens farlig for frem-